

בית דין אזורי לעבודה בתל אביב - יפו

ב"ל 39593-08-16

ב"ל 33871-12-17

1

לפני:

2

סגנית הנשיאה, השופטת אריאלה גילצר – כץ

3

[REDACTED]
ע"י ב"ב: עו"ד שושנה בורשטיין

התובעת:

-

המוסד לביטוח לאומי
ע"י ב"ב: עו"ד כהן דניאל

הנתבע:

4

5

פסק דין

6

האם עבודת התובעת כרפלקסולוגית גרמה לפגיעה באצבעותיה ומרפקיה – זוהי הסוגיה העומדת להכרעת ביח"ד.

9

1. ביום 8.11.18 הוגשה ע"י הצדדים בקשה מוסכמת למינוי מומחה על פי התשתית העובדתית הבאה:

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

31

1. התובעת עבדה כמטפלת ברפלקסולוגיה בקופ"ח [REDACTED]
 2. התובעת עבדה מחודש יוני 2012 עד מאי 2014 בחיקף משרה של 23 טיפולים בשבוע בממוצע.
 3. מיום 1.11.15 הופחתה משרת התובעת ל-18 שעות בלבד.
 4. כל טיפול ארך 45 דקות ברוטו, מתוכן בפועל בין 35 ל-40 דקות עיסוי רגליים בשתי ידיים.
 5. התובעת סיימה את עבודתה כמטפלת ברפלקסולוגיה ביום 1.3.17.
2. ביום 12.11.18 מינה ביח"ד את ד"ר אנגיל כמומחה בתחום האורתופדיה על מנת שיחווה דעתו בשאלת הקשר הסיבתי הרפואי בין תנאי עבודתה של התובעת למחלתה. ואלה השאלות שהופנו למומחה והתשובות שנתקבלו ממנו:

שאלה:

א. מהו ליקויה של התובעת?

תשובה:

"הליקוי שנמצא במרפקים של התובעת הינו אפיקונדיליטיס לטראלית (מרפק טניס). בכפות הידיים ושומה האבחנה של "אצבע הדק" במספר אצבעות אולם בעיקר באגודלים ובאצבע השלישית בשתי ידיים. אפשרי שאבחנה נכונה יותר צריכה

בית דין אזורי לעבודה בתל אביב - יפו

ב"ל 39593-08-16

ב"ל 33871-12-17

- 1 לחיות "טנו-סינוביטיס" של הגידים המכופפים באצבעות אלה,
2 (משום שבאצבע הדק יש גם אירועים של תפיסה של האצבעות
3 או קליקים בהן וכאן לא ראיתי רישום שמתאים לכך)."
- 4 שאלה:
- 5 ב. האם ניתן לקבוע, בסבירות של מעל 50%, קיומו של קשר סיבתי
6 בין עבודת התובעת לליקוי ממנו היא סובלת? גם החמרת מצב
7 הליקוי עקב העבודה משמעה קיום קשר סיבתי בין השניים.
- 8 תשובה:
- 9 "בעבודת הרפלקסולוגיה יש הפעלה מרובה ומאומצת של
10 הגידים המכופפים של האצבעות. ניתן לקבוע בסבירות של מעל
11 50% כי יש קשר סיבתי בין עבודתה לליקוי שבאצבעות (בין אם
12 הוא יוגדר כאצבע הדק או כטנו-סינוביטיס). אין בעבודתה
13 מאמצים ניכרים בשרירים שמתחברים לאפיקונדיל הלטראלי
14 במרפקים. (בעיקר השרירים המיישרים של שורש כף היד). לא
15 ניתן לקבוע בסבירות של מעל 50% קשר סיבתי בין עבודתה
16 לאבחנה של מרפק טניס."
- 17 שאלה:
- 18 ג. ככל שהתשובה לשאלה הקודמת הינה בחיוב, וקיים לדעת
19 המומחה קשר סיבתי בין העבודה לליקוי, הוא מתבקש להשיב
20 לשאלה הבאה בדבר אופן קרות הליקוי, דהיינו: האם בעיקרו של
21 דבר ניתן לומר, כי ליקויה של התובעת עקב עבודתה נגרם על דרך
22 של פגיעות זעירות, כך שכל אחת מהן הסבה לה נזק זעיר בלתי
23 הדיר, עד שהצטברות הנזקים הזעירים הללו זה על גבי זה גרמה
24 גם כן לליקויה (כדוגמת טיפות מים המחוררות את האבן עליה הן
25 נוטפות).
- 26 תשובה:
- 27 "תרומת העבודה להתפתחות הליקוי באצבעות הידיים היא
28 בנזקים זעירים, מוגדרים ובלתי הפיכים, שמצטברים בהדרגה
29 לכדי תרומה להתפתחות ליקוי זה."
- 30 שאלה:
- 31 ד. ככל שהמומחה ישיב לשאלה הקודמת בחיוב, הוא מתבקש להשיב
32 לשאלה הבאה בדבר השפעת העבודה על הליקוי ביחס לגורמיו
33 האחרים, דהיינו - האם לעבודת התובעת השפעה משמעותית על
34 ליקוי של התובע? ("השפעה משמעותית" על פי הפסיקה הינה
35 בשיעור של 20% ומעלה).
- 36 תשובה:
- 37 "השפעת העבודה על התפתחות הליקוי באצבעות עולה
38 להערכתי על 20%."
- 39
- 40 3. התובעת ביקשה לחפנות שאלות הבהרה וביה"ד נעתר לבקשת התובעת בחלקה. ואלו
41 שאלות הבהרה שהופנו למומחה והתשובות שנתקבלו ממנו:
42

בית דין אזורי לעבודה בתל אביב - יפו

ב"ל 39593-08-16

ב"ל 33871-12-17

- 1 שאלה:
- 2 1. האם תסכים כי על פי הספרות הרפואית הגורם המדויק להופעת
3 אצבע הדק אינו ידוע, אם כי ביסודו הוא תוצאה של תהליך ניווני
4 בגיד המכופף הנתון להשפעת כוחות רבים? אנה נמק תשובתך.
- 5 תשובה:
- 6 "המנגנון המדויק ליצירת אצבע הדק אינו ידוע. סביר שיש
7 הליך ניווני בגיד הנתון להשפעת כוחות רבים. השאלה היא האם
8 העבודה המתוארת תורמת לאותו בלאי ושנויים ניווניים.
9 תשובתי לכך היא כן."
- 10 שאלה:
- 11 2. האם תסכים כי מרבית מקורות הספרות הרפואית אינם מייחסים
12 לאצבע הדק רקע תעסוקתי בדרך כלל? אנה נמק תשובתך.
- 13 תשובה:
- 14 "יש מאמרים שתומכים בקשר סיבתי בין אצבע הדק לעיסוק
15 ויש שטוענים שאין קשר. (דוגמאות למטה)."
- 16 שאלה:
- 17 3. האם תסכים כי לפי תקנות המוסד לביטוח לאומי (ביטוח מפני
18 פגיעה בעבודה), התשי"ד-1954 וספרי מחלות מקצוע במדינות
19 אירופה ובארצות הברית, אצבע הדק אינה כלולה ברשימת
20 מחלות המקצוע של היד? אנה נמק תשובתך.
- 21 תשובה:
- 22 "פריט 26 בחלק א' לתוספת השניה מדבר על דלקת בגידים
23 ותיקיהם בעבודות שמחייבות תנועות חד גוניות של האצבעות.
24 פריט 19 בחלק א' מדבר על דלקת מרשרשת או הצרות גידים
25 ותיקיהם בעבודה המחייבת תנועות חד גוניות החוזרות ונשנות
26 ברציפות. גם אצבע הדק וגם טנוסינוביטיס של הגידים
27 המכופפים יתאימו לפריטים אלה. (אין לי מידע על ספרי מחלות
28 מקצוע ביבשות אחרות)."
- 29 שאלה:
- 30 4. האם יש באפשרותך לבסס, על סמך ספרי לימוד מקצועיים ו/או
31 פרסומים במאמרים מתחום האורתופדיה או הרפואה
32 התעסוקתית, קשר סיבתי בין עבודה ברפלקסולוגיה להתפתחות
33 של אצבע הדק וזאת בסבירות של מעל 50%? אנה צרף לתשובתך
34 מאמרים רפואיים רלוונטיים ונמק תשובתך.
- 35 תשובה:
- 36 "לגבי המספר 50% עניתי כי לדעתי ניתן להגיד כי בעבודתה
37 נגרמים נזקים כלשהם שתורמים לאצבע הדק או לטנוסינוביטיס
38 שהיא האבחנה האפשרית השניה במקרה זה. בהמשך הערכת
39 כי תרומת נזקים אלה בעבודתה המאומצת מאד לגידים
40 המכופפים של האצבעות כרפלקסולוגית עולה על 20%."
- 41

בית דין אזורי לעבודה בתל אביב - יפו

ב"ל 39593-08-16

ב"ל 33871-12-17

- 1 ביום 29.5.19 קבע ביה"ד כי יש להפנות למומחה שאלת הבהרה נוספת: 4.
- 2 "התובעת העלתה בסיכומיה טענה כי המומחה קבע קביעה
- 3 עובדתית שלא נקבעה ע"י בית הדין ("אין בעבודתה מאמצים
- 4 ניכרים בשרירים שמתחברים לאפיקונדיל הלטרואלי
- 5 במרפקים"). הנתבע הגיש סיכומיו באופן הנראה כי הדבר נעשה
- 6 על מנת לצאת ידי חובתו תוך זלזול בצד שכנגד ולא התייחס כלל
- 7 לטענה זו. משכך מסיק ביה"ד כי הנתבע מסכים עם טענה זו.
- 8 משכך, תופנה אל המומחה שאלה בסוגיה זו."
- 9
- 10 וזו השאלה שהופנתה למומחה והתשובה שנתקבלה ממנו:
- 11
- 12 שאלה:
- 13 בחוות דעתו מיום 10.12.18 ציין המומחה כי: "אין בעבודתה
- 14 מאמצים ניכרים בשרירים שמתחברים לאפיקונדיל הלטרואלי
- 15 במרפקים". כיצד קבע המומחה קביעה זו, שהרי אין בעבודת
- 16 החלטת המינוי כל התייחסות לאופן עבודתה (מלבד האמור
- 17 בסעיף 4 לעובדות)? המומחה ינמק תשובתו.
- 18
- 19 תשובה:
- 20 "ברוב המקרים בהם מתבקשת חוות דעת אורתופדית אין פרוט
- 21 מדויק בסעיף העובדות שבהחלטה מה העומסים בכל קבוצת
- 22 שרירים רלוונטית. יש ציון של העיסוק ולעיתים תאור הפעולות
- 23 ופרוט של העומסים.
- 24 כאשר העיסוק מוכר למומחה הוא עונה בהתאם לניסיונו
- 25 המקצועי. אם העיסוק אינו מוכר לו יבקש המומחה פרוט נוסף
- 26 מבית הדין. לשם דוגמא אם מדברים על הקלדה אין צורך לקבל
- 27 פרוט העומסים כי כמעט כל אדם בעולם המודרני מקליד.
- 28 העבודה של מעסה או רפלקסולוג מוכרת לי ומספיק ציון
- 29 המקצוע בהחלטה גם ללא פרוט עומסים בכל קבוצת שרירים. גם
- 30 ברפלקסולוגיה וגם בעיסוי יש הפעלה מאומצת ומרובה של
- 31 השרירים המכופפים של כף היד והאצבעות וזאת כשהעובד או
- 32 העובדת לוחצים עם כריות האצבעות על כף הרגל.
- 33 השרירים שמתחברים לאפיקונדיל הלטרואלי במרפק (האזור של
- 34 מרפק טניס) הינם שרירים אחרים לגמרי והפוכים בפעולתם.
- 35 אלה השרירים שמיישרים את האצבעות ושורש כף היד ומתחיים
- 36 את האגרוף. שרירים אלה לא מתאמצים כלל בזמן עיסוי או
- 37 לחצים של רפלקסולוגיה.
- 38 לשם דוגמא לעבודה שכן מאמצת שרירים אלה אביא למשל
- 39 עבודה של פועל בנין או מסגרי שעובד עם פטיש. בזמן שהוא מרים
- 40 את הפטיש כלפי מעלה דווקא יש הפעלה מאומצת של השרירים
- 41 שמיישרים את שורש כף היד והאצבעות."
- 42
- 43
- 44
- 45

בית דין אזורי לעבודה בתל אביב - יפו

ב"ל 39593-08-16

ב"ל 33871-12-17

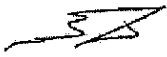
- 1
2
3
- 4 **טענות הצדדים :** 5
- 6
7
8
- 9 **טענות התובעת :**
- 10
11 1. קביעותיו של המומחה התבססו על עובדות שלא הוסכמו על ידי הצדדים אלא על
12 ידיעתו האישית ("אין בעבודתה מאמצים ניכרים בשרירים שמתחברים לאפיקונדיל
13 הלטרואלי במרפקים"). עבודת התובעת היא כפי שעולה מתצהירה ומחקירתה בפני
14 חוקר המלייל. הנתבע לא חלק על אופן עבודתה של התובעת.
15
16 2. המומחה השיב וקבע באופן קוהרנטי כי הליקוי באצבעותיה קשור לעבודתה.
17
18 3. התובעת מבקשת להעביר שאלת הבהרה למומחה לפיו יובהר למומחה כי במהלך כל
19 הטיפולים, התובעת החזיקה את ידה באוויר, תוך הפעלת כוח רב, וכי לא היה
20 באפשרותה להישען על המטופל או על מיטת המטופלים.
21
22 **טענות הנתבע :**
- 23
24 1. הנתבע לא התייחס כלל בסיכומיו לטענות התובעת, אלא ביקש לאמץ את חוות דעתו
25 של המומחה להכיר בתסמונת האצבע הדק כפגיעה בעבודה ולדחות את הפגימה
26 במרפקים כפגיעה בעבודה.
27
28 2. לאחר קבלת תשובת המומחה לשאלת הבהרה מטעם בית הדין הוגשו סיכומים
29 משלימים מטעם הנתבע ובו ביקש הנתבע מבית הדין לאמץ את חוות הדעת.
30
31 **הכרעה :**
- 32
33 6. לאחר שעיינתי בחוות דעתו של המומחה, בתשובותיו לשאלות הבהרה ובחנתי את טענות
34 הצדדים, באתי לכלל מסקנה כי דין התביעה להתקבל בחלקה.
35
36 7. המומחה קובע באופן נחרץ כי עבודת התובעת גרמה לליקוי באצבעותיה כיוון שהתובעת
37 מאמצת ומפעילה את הגידים המכופפים את האצבעות. בתשובותיו לשאלות הבהרה שב
וחוזר המומחה על קביעותיו ביתר שאת.
8. המומחה קובע כי אין קשר סיבתי בין הליקוי במרפקיה לעבודתה.
9. לביה"ד אין את הידע הרפואי ולשם כך הוא ממנה מומחה רפואי. הלכה ידועה היא שמטרת
מינויו של המומחה הרפואי מטעם בית הדין, לספק לבית הדין את היעוץ הדרוש לו בשאלה
העומדת להכרעה משפטית. קביעת קיומו או אי-קיומו של קשר סיבתי בין הפגימה בה לקה

בית דין אזורי לעבודה בתל אביב - יפו

ב"ל 39593-08-16

ב"ל 33871-12-17

- 1 המבוסס לבין עבודתו, היא קביעה משפטית המושתתת על חומר הראיות שלפני בית הדין,
 2 תוך מתן משקל מכריע לחוות הדעת של המומחה המתמנה על ידי בית הדין (דב"ע לו/8-0-
 3 סימיון דוידוביץ' - המוסד לביטוח לאומי פד"ע ז 374, 383):
- 4 "לדידו של בית הדין המומחה הוא האורים והתומים המאיר את עיניו
 5 בשטח הרפואי. ככל שעל פניה אין בחוות דעת המומחה פגמים גלויים
 6 לעין, ואין היא בלתי סבירה על פניה, אין מקום לפסילתה" (נע"ל
 7 001035/04 דינה ביקל - המוסד לביטוח לאומי ניתן ביום 6/6/2005 -
 8 פורסם במאגרים האלקטרוניים).
- 9
- 10 .10 התובעת טוענת בסיכומיה כי החזיקה את ידיה באוויר. לא הונחה תשתית עובדתית לטענה
 11 זו ולפיכך היא נדחת.
- 12
- 13 סוף דבר:
- 14
- 15 .11 התביעה מתקבלת בחלקה.
- 16
- 17 .12 הנתבע ישלם לתובעת שכ"ט ע"י בסך 5,000 ₪ והוצאות משפט בסך 500 ₪.
- 18
- 19 זכות ערעור לצדדים לבית הדין הארצי לעבודה בירושלים, תוך 30 יום מיום קבלת פסק הדין.
 20
- 21 ניתן היום, ג' תשרי תש"פ (02 אוקטובר 2019), בהעדר הצדדים וישלח אליהם.
 22
- 23
 אריאלה גילצר-כץ, שופטת, סגנית הנשיאה
- 24